

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 13, No. 2, 2018, pp. 95-106

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การนำเสนอกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส

PROPOSED MUSIC ACTIVITIES TO ENHANCE MUSIC ATTITUDE FOR DISADVANTAGED CHILDREN

นายคณิต พรหมนิล *

Kanit Promnil

ดร.ชิตพงษ์ ตรีมาศ **

Chitapong Treemas, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติดนตรีสำหรับเด็กด้อยโอกาส 2) นำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติดนตรีสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ออกแบบกิจกรรมโดยวิเคราะห์เอกสารและศึกษาเกี่ยวกับสภาพบริบทเด็กด้อยโอกาสที่เกี่ยวข้องกับดนตรี นำกิจกรรมไปทดลองใช้กับโรงเรียนอนุบาลหมู่บ้านเด็กสธารัก มูลนิธิเด็ก จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน ศึกษาผลการใช้กิจกรรมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้สอนประจำชั้นเรียน ผู้สอนประจำชั้นเรียนและการสังเกตเจตคติในการเรียนการสอนดนตรีและพัฒนากิจกรรมทางดนตรี โดยศึกษาจากพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม ความสนใจ ทักษะต่อการเรียนการสอนดนตรี การวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า ประกอบด้วยข้อมูลจาก 1) การสัมภาษณ์ ผู้เรียน และผู้สอนประจำชั้นเรียนของมูลนิธิ 2) การสังเกตการเรียนการสอนโดยผู้สอนเป็นผู้บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ห้องเรียนไม่มีผู้สอนวิชาดนตรีและไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีที่ต่อเนื่อง ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ซ้ากว่าปกติ การจัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าในห้องเรียนมีเครื่องดนตรี เช่น อูคูเลเล่ ระนาดจี่ กลองยาวเล็ก แทมบูรีน เป็นต้น 2) แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรี แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงต้นมุ่งเน้นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและการฟังเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เบื้องต้น ช่วงกลางมุ่งเน้นกิจกรรมการร้องเพื่อให้สามารถร้องและเคลื่อนไหวประกอบเพลงได้ ช่วงสุดท้ายมุ่งเน้นกิจกรรมการเล่นระนาดขนาดเล็กเพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านทักษะดนตรี 3) ผลการจัดกิจกรรมดนตรี ด้านทักษะทางดนตรี สามารถปฏิบัติดนตรีได้ดีขึ้น สำหรับด้านเนื้อหาดนตรี สามารถอธิบายเนื้อหาดนตรีได้ดี ด้านเจตคติทางดนตรี ผู้เรียนมีความใจต่อกิจกรรมเป็นอย่างดีและผู้เรียนแสดงความเอื้อเฟื้อแบ่งปันระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: kanit.bill@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: goodnote01@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

This research aims to study the context of planning and implementing musical activities to enhance and cultivate music attitude in disadvantaged children. This research will aim to provide a model framework to follow. The researcher utilised research and development methods to collect and analyze information through reviewing related documents, conducting in-depth interviews and field observations. In addition, the purposive sample included ten children of non-musical backgrounds from Moo Baan Dek Sanrak Kindergarten School. The results of the study have been verified through data triangulation including interview data from students, instructors and classroom teachers as well as observational data from music teachers.

The results of the study were: 1) The classroom was conducted by a non-music teacher, the school offered no musical curriculum, classes were mixed with various levels of students; furthermore, the school offered no continuous music lessons to the students. The results showed that students showed slower development and emotional engagement compared to students of similar age. However, the researcher saw some musical instruments such as ukuleles, small marimbas, tambourines, and some Thai drums in the classroom. 2) Guidelines to organize music activities were divided into 3 stages: in the first stage the researcher focused on movement and listening to give musical experience. The middle stage focused on the abilities of singing together with movement. The last stage focused on playing skill experience. 3) From The results of music skills, the students can perform well. In the music content aspect, the students could explain some music contents. For the music attitude, the students revealed a good attitude toward activities and sharing between student to student.

คำสำคัญ: กิจกรรมดนตรี/เจตคติทางดนตรี/เด็กด้อยโอกาส

KEYWORDS: MUSIC ACTIVITIES/MUSIC ATTITUDES/DISADVANTAGED CHILDREN

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2556 มีเด็กมากกว่า สิบห้าล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กด้อยโอกาส จำนวนกว่าห้าล้านคน หรือ ร้อยละ 33 ของประชากรเด็กทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) โดยผลกระทบมาจากปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจทั้งปัญหาคุณภาพชีวิต ขนาดครอบครัวที่เล็กลง อัตราการหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้น และจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้ให้ความสำคัญด้านสังคมและเศรษฐกิจควบคู่กันไป โดยการพัฒนารากของสังคม ได้แก่ การศึกษา การแก้ไขปัญหาครอบครัวและส่งเสริมให้พัฒนาเป็นสังคมที่มีรากฐานแข็งแรงและมั่นคงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กำหนดว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสอง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ฯ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลปกติหรือผู้มีปัญหาในด้านต่าง ๆ จำเป็นที่จะได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีสุข เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ รู้หน้าที่ เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศชาติ เป็นอนาคตของชาติเป็นผู้ที่จะทำนุบำรุงดูแลประเทศชาติต่อไปในอนาคต (อาชัญญา รัตนอุบล, 2550) การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมปัจจุบัน การส่งเสริมการศึกษาให้เข้าถึงในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสให้มากขึ้นด้วยการศึกษาทั้งกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมนันทนาการเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยพัฒนาลดปัญหาของเด็กซึ่งเป็นรากฐานของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

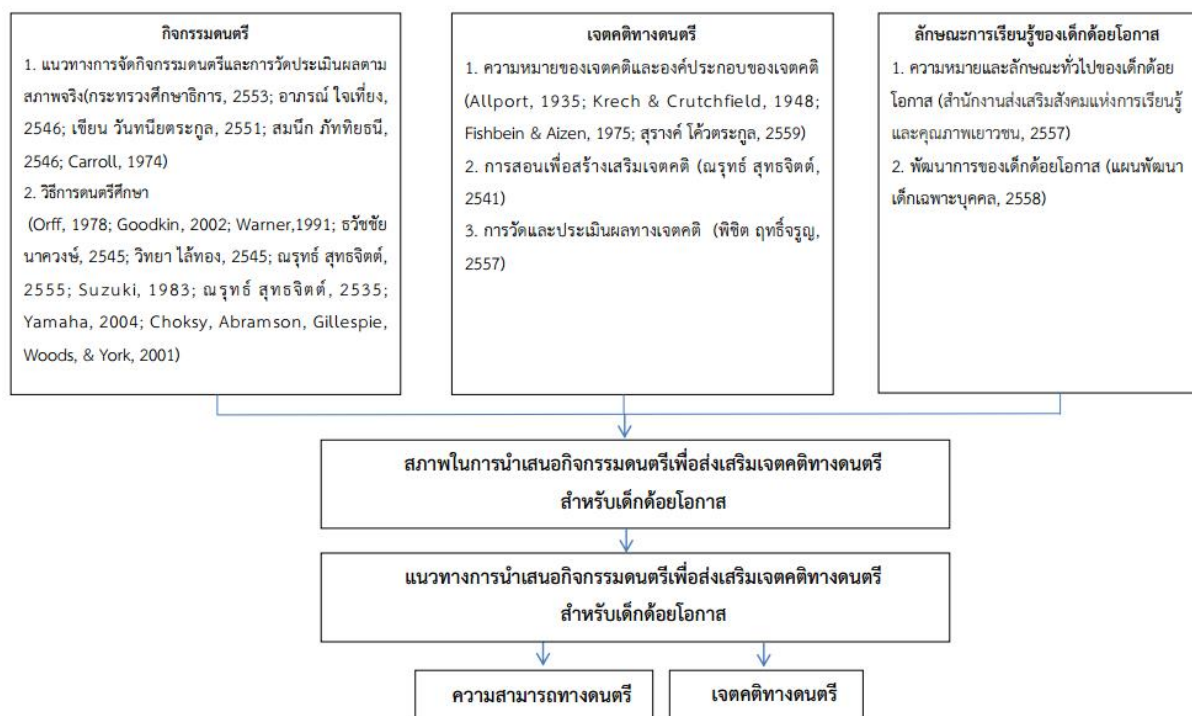
ดนตรีเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2545) พลาโต (1968) กล่าวว่า การศึกษาดนตรีทำให้บุคคลนั้นได้พัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สร้างความเจริญให้แก่จิตใจของมนุษย์ นอกจากนี้กิจกรรมดนตรียังเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมความรู้ในด้านศิลปะและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ช่วยพัฒนาจิตใจทั้งผู้ร่วมกิจกรรมและผู้จัดกิจกรรม ซึ่งในอนุบาลหมู่บ้านเด็กสานรัก มูลนิธิเด็กที่ดูแลเด็กด้อยโอกาสยังขาดกิจกรรมส่งเสริมในด้านเหล่านี้ จึงควรมีการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบันมีหลักการสอนมากมายที่ได้รับความนิยมและเป็นรู้จักอย่างแพร่หลายได้แก่ ดาลโครซ (Dalcroze), โคดาย (Kodály), ออร์ฟ (Orff), ซูซูกิ (Suzuki), และยามาฮา เป็นต้น ซึ่งหลักการสอนเหล่านี้มีกระบวนการสอน วิธีคิด ลำดับการสอนอย่างเป็นระบบโดยมีความแตกต่างกันตามแนวคิดการสอนหรือหลักการสอน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541) คือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี (วิทยา ไหลทอง, 2545) การเลือกใช้หลักการสอนดนตรีนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่าต้องการสอนสาระใดและควรคำนึงถึงประสบการณ์ทางดนตรีที่ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนดนตรี

เจตคติเป็นพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือ ความคิด หากบุคคลนั้นมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อสิ่งใดจะมีพฤติกรรมที่กล้าเผชิญกับสิ่งนั้นและหากมีทัศนคติที่เป็นลบจะมีทัศนคติที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น (Allport, 1935; Fishbein & Aizen, 1975) ในการเรียนดนตรีนั้น หากผู้เรียนสามารถสอบผ่านเนื้อหาและทักษะ แต่ไม่มีความรักต่อการเรียนดนตรีถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จและผู้เรียนจะไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Abeles, Hoffer, & Klotman, 1995) เจตคติจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนดนตรีอย่างยิ่ง ดังนั้นการศึกษาเจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและเน้นการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมเจตคติเป็นสิ่งสำคัญ การสร้างเสริมเจตคติจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ควรให้ความสนใจและใส่ใจในการจัดกิจกรรม เพราะเจตคติที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการ ความสนใจ ความรัก และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรีซึ่งจะส่งผลแก่ผู้เรียนในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อการสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านดนตรีให้แก่เด็กด้อยโอกาส โดยการใช้วิธีการสอนดนตรีที่มีความหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมในความต้องการและสภาวะอารมณ์ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรีที่มีต่อการเรียนรู้ของเด็กด้อยโอกาสให้เกิดความรัก ความพึงพอใจ และเห็นคุณค่าต่อการเรียนดนตรีซึ่งช่วยพัฒนาร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติดนตรีสำหรับเด็กด้อยโอกาส
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติดนตรีสำหรับเด็กด้อยโอกาส
- 3) เพื่อนำเสนอผลการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติดนตรีสำหรับเด็กด้อยโอกาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนากรอบการดำเนินงานวิจัย โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมดนตรี ประกอบไปด้วย แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรี การวัดประเมินผลตามสภาพจริง วิธีการสอนในดนตรีศึกษา วิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ วิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดออร์ฟ วิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดโคดาอ์ วิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดชูชูกิ วิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดยามาฮ่า และแนวทางการสอนดนตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) เจตคติทางดนตรี ประกอบไปด้วย ความหมายของเจตคติ องค์ประกอบของเจตคติ การสอนเพื่อสร้างเสริมเจตคติ การวัดและประเมินผลทางเจตคติ

3) เด็กด้อยโอกาส ประกอบไปด้วย ความหมายและลักษณะทั่วไปของเด็กด้อยโอกาส พัฒนาการของเด็กด้อยโอกาส

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาสภาพและพัฒนา กิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส จากนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลหมู่บ้านเด็กสธารัก มูลนิธิเด็กอำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยในการทดลอง คือ นักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 7 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางดนตรี จำนวน 10 คน โดยทำการสอนจำนวน 6 ครั้ง ด้วยการใช้แผนกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส

ขั้นที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

1) แผนการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส จำนวน 6 แผนการสอน ซึ่งเป็นทฤษฎีทางดนตรีศึกษาและกิจกรรมดนตรีที่มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยกิจกรรมดนตรีตามแนวคิดวิธีสอนดนตรีของดัลโครซ ออร์ฟ โคดาอ์ ชูชูกิ และยามาฮ่า หลักการและวิธีการสอนดนตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ สารดนตรี พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กด้อยโอกาส เพื่อการศึกษาและพัฒนากิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยผู้สอนดนตรีเลือกใช้แผนการสอนตามสภาพผู้เรียนในขณะนั้น

2) แบบสังเกตการสอนสำหรับผู้สอนดนตรี เพื่อผู้สอนดนตรีจะได้บันทึกหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนทุกครั้ง โดยบันทึกข้อดี ข้อด้อย ปัญหาในการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้เรียนทั้งเจตคติและความสามารถด้านดนตรีของแต่ละคนที่พบในคาบเรียน

3) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน และผู้สอนประจำชั้นเรียนของมูลนิธิ เป็นคำถามเจตคติผู้เรียนต่อกิจกรรมดนตรี ในลักษณะปลายเปิด

ขั้นที่ 4 ทดลองกิจกรรมและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ นำแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลหมู่บ้านเด็กสธารัก มูลนิธิเด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างในการทดลองมีช่วงอายุ 4-7 ปี จำนวน 10 คน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามทัศนคติทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีระยะเวลาทดลองทั้งหมด 6 สัปดาห์ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสังเกตการสอนและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียนจากการใช้แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุป ผลการวิจัย อภิปรายและนำเสนอวิทยานิพนธ์ โดยมีการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้ 1) ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องและครบถ้วน 2) เปรียบเทียบพัฒนาการทางดนตรีของผู้เรียนจากคาบเรียนที่ 1 จนถึงการแสดงดนตรี และเจตคติต่อการจัดกิจกรรมดนตรีที่ได้รับ 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการสอนและแบบสัมภาษณ์ อภิปรายผล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล 4) สรุป อภิปรายผล นำเสนอวิธีทัศน์และวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมดนตรีก่อนการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งสภาพการจัดกิจกรรมโดยแบ่งตามทฤษฎีองค์ประกอบทางการศึกษาของ Steiner (Steiner, 1988) ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ

1.1 ผู้สอน (Teacher) ไม่ปรากฏผู้สอนด้านดนตรีหรือมีความรู้ความเข้าใจในดนตรีที่สามารถถ่ายทอดสาระดนตรีได้ นอกจากนี้พบว่าผู้สอนประจำชั้นเรียนมีความสนใจและต้องการนำดนตรีเข้ามาเป็นวิชาหนึ่งในการเรียนการสอน จึงมีความต้องการบุคลากรมีความรู้ในด้านการสอนดนตรีหรือการอบรมด้านดนตรีแก่ผู้สอนประจำชั้นเรียนของมูลนิธิ

1.2 ผู้เรียน (Student) สามารถจำแนกตามพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย พบว่า ด้านการเจริญเติบโตร่างกายของผู้เรียนในมูลนิธิเด็กมีความปกติ เติบโตตามช่วงวัยแข็งแรงสมบูรณ์

2) พัฒนาการทางด้านสติปัญญา พบว่า ผู้เรียนส่วนหนึ่งมีความสามารถในการเรียนรู้แยกแยะ วิเคราะห์ ได้ช้ากว่าปกติไม่เป็นไปตามช่วงวัย

3) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พบว่า ผู้เรียนส่วนหนึ่งมีความบกพร่องทางด้านอารมณ์ มีความแปรปรวนทางอารมณ์สูง สภาวะทางจิตใจเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

4) พัฒนาการทางด้านสังคม พบว่า ผู้เรียนมีความบกพร่องทางด้านสังคมเป็นส่วนเล็กน้อย เป็นพฤติกรรมแฝงซึ่งเกิดจากปัญหา เช่น ครอบครัว ความรุนแรง การทำร้ายร่างกาย ก่อนเข้ามาอยู่ในมูลนิธิ ทำให้บางครั้งผู้เรียนในมูลนิธิมีทัศนคติทางสังคมที่ไม่ดี

5) พัฒนาการทางด้านดนตรี มีความสามารถในการขับร้อง แต่พบปัญหาในการควบคุม ระดับเสียง และใช้เสียงให้ถูกต้อง ในความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการเล่น ทักษะการเคลื่อนไหว เนื่องจากไม่มีการเรียนการสอนดนตรีจึงไม่ปรากฏความสามารถ

1.3 หลักสูตร (Content) พบว่า ไม่ปรากฏการเรียนการสอนดนตรีมาก่อนจึงไม่มีหลักสูตรหรือรายละเอียดเนื่องจากขาดบุคลากรผู้มีความรู้ดนตรี แต่พบว่ามีกิจกรรมอาสาที่มีการใช้ดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมร้องเพลง กิจกรรมการเต้นประกอบจังหวะ กิจกรรมการฟังเพลง เป็นต้น

1.4 บริบททางการศึกษา (Context) พบว่า มีอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่มาจากการบริจาค เช่น อูคูเลเล่ กลองยาวขนาดเล็ก แทมบูรีน ชลัวยีร์คอเดอร์ ระนาดจ๊าง เป็นต้น ช่วงระดับเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ อยู่ในระยะความกว้างของเสียงที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้พบว่า ในการเรียนการสอนทั่วไปทางมูลนิธิมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการเรียนรู้ร่วม โดยแบ่งจากช่วงอายุของผู้เรียน ดังนั้นในหนึ่งชั้นเรียนจึงมีความหลากหลายทั้งทางด้านพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมถึงความสนใจของผู้เรียน

2. การทดลองใช้กิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนอนุบาลหมู่บ้านเด็ก สานรัก มูลนิธิเด็ก เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กด้อยโอกาสของมูลนิธิเด็ก ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีพัฒนาการทางด้านสมองและการเรียนรู้ช้ากว่าพัฒนาการตามช่วงวัย ผู้เรียนที่มีปัญหาบกพร่องทางด้านอารมณ์ ผู้เรียนที่มีปัญหาบกพร่องทางสติปัญญา สมาธิสั้น โดยให้ความช่วยเหลือสนับสนุน พัฒนาให้สามารถเรียนรู้ ด้วยการนำแนวทางการสอนของโดตาย ออร์ฟ ดาลโครซ ซูซูกิ และยามาฮามานำมาบูรณาการใช้ในการเรียนการสอน โดยมีนายคณิต พรหมนิล เป็นผู้สอนดนตรี และผู้สอนประจำชั้นของมูลนิธิ จำนวน 2 ท่านเป็นผู้สังเกตการสอนช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมในการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส

ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีการจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนร่วมโดยให้ผู้เรียนจัดเป็นวงกลมมีผู้สอนประจำชั้นของมูลนิธิร่วมอยู่ด้วย และแบ่งครึ่งวงในบางกิจกรรมซึ่งเป็นการจัดแถวของชั้นเรียนในทุก ๆ ครั้ง การเรียนการสอนในช่วงแรกผู้สอนจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทที่มีความแตกต่างจากผู้เรียนทั่วไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขอคำปรึกษาจากผู้สอนประจำชั้นเรียนของมูลนิธิเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสม และมีความน่าสนใจกับผู้เรียน นอกจากนี้การใช้บทเพลงที่มีเนื้อร้องทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการจากเนื้อเพลง เกิดความสนุกสนาน แสดงท่าทาง และจดจำบทเพลงได้ง่ายขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงต้นการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมในลักษณะเน้นการเคลื่อนไหวและการฟังในเบื้องต้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ตรงกับเสียงที่อยู่รอบๆ ตัวให้มีสมาธิจดจ่อกับเสียงที่ได้ยินแล้วจึงเริ่มเคลื่อนไหวประกอบกับจังหวะของกลองซึ่งเชื่อมโยงกับจังหวะซ้ำ เร็ว ตัวยุคเสียงดังเบา ให้สัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดประสบการณ์เบื้องต้น

กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงกลางมุ่งเน้นทักษะทางด้านการร้องเพลง การเคลื่อนไหว โดยให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลงและสามารถปรบหรือเคลื่อนไหวได้ตรงจังหวะ โดยใช้เพลงที่ได้คัดเลือกมา โดยเริ่มต้นจากการใช้คู่เสียงจากสองเสียง คือ โน้ตมีและโน้ตซอล ในเบื้องต้นผู้สอนได้ใช้สัญลักษณ์มือขวาเป็นซอลด้านซ้ายเป็นมี กระโดดตามทำนองของเพลง ยกมือหรือตบหน้าตักเพื่อแยกความสัมพันธ์ระหว่างตัวโน้ต และเพิ่มความยากขึ้นมาจนถึงบันไดเสียงที่มีความยากเพิ่มขึ้นที่ผู้วิจัยได้เลือกมาประกอบคำร้องที่เป็นภาษาไทยตามลำดับ ซึ่งผู้เรียนส่วนมากมีความสับสนระหว่างมือซ้ายและมือขวาผู้สอนจึงได้เขียนสัญลักษณ์ดาวลงบนมือขวาแทนเสียงซอล มีการซ้ำทวนและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามความสามารถของผู้เรียน กิจกรรมในช่วงนี้มีผู้เรียนทั้งชอบและไม่ชอบเนื่องจากผู้เรียนที่สามารถทำได้แล้วจะเบื่อที่รอคอยเพื่อนคนอื่น ๆ และอยากเล่นเครื่องดนตรีในลำดับท้ายสุด

กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงสุดท้ายมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านทักษะการเล่นระนาดขนาดเล็กเป็นหลักโดยเชื่อมโยงจากบทเพลงที่ได้เรียนในกิจกรรมก่อนหน้านี้ โดยเครื่องดนตรีที่ใช้เป็นระนาดขนาดเล็ก (Glockenspiels) ที่มูลนิธิมีอยู่เดิมแล้ว การเรียนการสอนในช่วงสุดท้ายเริ่มด้วยการทบทวนการร้องเพลงแล้วจึงสอนท่าทางในการจับไม้ตีระนาดจ๊อดแทรกกับการฟังเพื่อให้ความคุ้นเคยกับจังหวะความเร็วของคนอื่น ๆ ให้บรรเลงไปพร้อม ๆ กัน โดยในบางครั้งผู้สอนเล่นคีย์บอร์ดคลอตามไปเพื่อควบคุมจังหวะและความเร็วของเพลง ในลำดับสุดท้ายได้จัดแสดงดนตรีให้ผู้เรียนของห้องเรียนอื่นได้ฟัง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ในการแสดงดนตรีซึ่งเป็นประสบการณ์หนึ่งที่สำคัญสำหรับการเรียนดนตรี

กิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนมากที่สุด คือ กิจกรรมการเล่น กิจกรรมการร้อง กิจกรรมการเคลื่อนไหว ตามลำดับ เนื่องจากสีสันและลักษณะเสียงของเครื่องดนตรีทำให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากเล่น

เครื่องดนตรีมากกว่ากิจกรรมอื่น แต่ในขณะเดียวกันกิจกรรมการเล่นเป็นกิจกรรมที่ควบคุมผู้เรียนได้ยากที่สุด เช่นเดียวกัน

3. ผลการจัดกิจกรรม พบว่า

3.1 ในทักษะดนตรีด้านต่าง ๆ ในด้านของเนื้อหาในการเรียนการสอน มีการให้ผู้เรียนเรียนรู้ เนื้อเพลง การร้องโซลเฟส การเคลื่อนไหวตามทำนองเพลง โดยผู้สอนมีท่าทางประกอบและการใช้สัญลักษณ์ มือเพื่อทบทวน ก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี เพลงที่ใช้เป็นเพลงง่าย ๆ มีจำนวนตัวโน้ตและขึ้นคู่ที่ไม่ กระโดดหรือเป็นโน้ตทำนองที่เรียงต่อกัน สามารถจดจำได้ง่าย สามารถร้องได้ถูกต้อง ทำนอง เนื้อหา นำไป ปฏิบัติบนเครื่องดนตรีได้ง่าย ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยในด้านทักษะดนตรีดังนี้

1) ทักษะทางการฟัง พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านทักษะการฟังเพิ่มขึ้นจากการเรียน การสอนเห็นได้จากพฤติกรรมทางตรงคือ ความสามารถในการจำแนกแยกแยะระดับเสียง ในการเรียนการสอน บางคาบเรียนผู้วิจัยได้ทดลองให้นักเรียนหลับตาและทายประเภทเสียงเครื่องดนตรี ตลอดจนถึงฝึกทายระดับ เสียง (Dictation) สูงต่ำถึงโน้ตในบันไดเสียงอย่างง่าย ซึ่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้ในระดับดีเป็นส่วนมาก มี ปฏิภาณต่อเนื้อหาดนตรีในด้านความดังเบาและจังหวะซ้ำเร็วตอบสนองต่อกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถใน การสังเกตเลียนแบบในเข้ากับผู้นำกิจกรรมได้ดีขึ้นอย่างเป็นลำดับ พฤติกรรมในทางอ้อม คือ ผู้เรียนมีความ สนใจแวดล้อมเพื่อนรอบข้างมากขึ้น มีสมาธิจดจ่อกับเสียงและกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้นมากขึ้น มี ไหวพริบปฏิภาณจากการสังเกตทั้งด้วยการมองและการฟังเพื่อฝึกการสร้างทักษะในการร่วมกิจกรรมใน ลักษณะกลุ่มมากขึ้นตามลำดับ

2) ทักษะทางการเคลื่อนไหว พบว่า ในทักษะด้านการเคลื่อนไหวนี้ผู้เรียนมีพฤติกรรม การตอบสนองต่อกิจกรรมได้ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นอย่างเป็นลำดับจากในคาบเรียนแรก พฤติกรรมทางตรง คือ ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การปรบมือ เป็นต้น แสดงออกและ เคลื่อนไหวได้ตรงจังหวะมากขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ยังสามารถตอบสนองในกิจกรรมที่กำลังดำเนินการ เปลี่ยนรูปแบบของจังหวะ ความซ้ำเร็ว ความดังเบาได้ดีขึ้น

3) ทักษะการร้อง พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการร้องดีขึ้นอย่างเป็นลำดับใน ระดับดี เห็นได้จากพฤติกรรมทางตรงคือ สามารถร้องตัวโน้ตได้ถูกต้องในเพลงรถไฟไปเชียงใหม่ เจ้าแมว เหมียว เป็นต้น จากผู้เรียนไม่เคยมีประสบการณ์ในการร้องโน้ตเพลงได้พัฒนาอย่างเป็นลำดับสามารถจดจำชื่อ ตัวโน้ตได้และมีระดับเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียงที่ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้สัญลักษณ์มือ (Handsign) ใน การเรียนการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้โหมโรง (Melodic Improvise) แล้วให้ผู้เรียนร้องตามสัญลักษณ์มือที่ได้ เห็น พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการตอบสนองร้องเป็นทำนองที่ได้เห็นจากสัญลักษณ์ได้ในระดับที่ดีมีความ ถูกต้องทั้งตัวโน้ตและระดับเสียง

4) ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะเล่นดีขึ้นอย่างเป็น ลำดับในระดับปานกลาง เห็นได้จากพฤติกรรมทางตรง คือ สามารถอธิบายลูกเรขาคณิตกับระดับเสียงได้ถูกต้อง ตรงกัน เรียงลำดับเสียงจากต่ำไปหาสูงได้ถูกต้อง สามารถตีลูกเรขาคณิตได้ถูกต้องกับจังหวะและระดับเสียง ในทักษะ การเล่นนี้พบว่าผู้เรียนแต่ละคนสามารถทำได้ดีเมื่อบรรเลงเป็นรายบุคคลมากกว่าการบรรเลงในลักษณะวง เมื่อ จำนวนผู้เล่นมากขึ้นผู้เรียนจะคำนึงถึงตัวเองมากกว่า เนื่องจากต้องความสามารถในหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน เช่น การฟังเพื่อนรอบข้าง การจำตัวโน้ต การตีลูกเรขาคณิตให้ถูกต้อง ปัญหาหลักมักเกิดจากการฟังเพื่อนรอบ ข้างเพราะระนาบจิมมีเสียงค่อนข้างแหลมและดังจึงทำให้ผู้เรียนจดจ่ออยู่กับตนเองมากกว่าวงดนตรี จึงทำให้ ตระหนักความพร้อมเพรียงกัน

3.2 ผลการวิจัยความสามารถของผู้เรียนในด้านเนื้อหาดนตรีดังนี้

1) เนื้อหาดนตรีทางด้านจังหวะ พบว่า สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องในระดับดีทั้งการเคลื่อนไหว เช่น การปรบมือ การกระโดด การหยุดขยับสลับกับการเคลื่อนไหวแบบอิสระ กล่าวคือมีการตอบสนองที่ดี ถูกต้องตรงกับจังหวะที่ผู้สอนได้สื่อสารต้องการเรียนรู้และมีไหวพริบในการสังเกตที่ค่อนข้างเร็ว ในด้านการร้องเพลงสามารถร้องได้ถูกต้องตรงทั้งจังหวะของทำนองและระดับเสียงของทำนองได้ถูกต้องในระดับดี จดจำ จังหวะและตัวโน้ตได้ถูกต้องครบถ้วนเกือบทุกคน ในด้านการเล่นเครื่องดนตรีผู้เรียนสามารถทำได้ถูกต้องในระดับปานกลางซึ่งพบว่าสามารถควบคุมความเร็วและจังหวะได้ดีเมื่อเล่นเป็นรายบุคคล จะมีสมาธิของจังหวะ ทำนองค่อนข้างคงที่และถูกต้องมากกว่าการเล่นในลักษณะวง จากการสังเกตของผู้สอนพบว่าเมื่อบรรเลง ลักษณะวงจำนวนมากกว่าสองคนขึ้นไปผู้เรียนจะมีความตระหนกในการเล่นมากขึ้นจนบางครั้งไม่สามารถ ควบคุมความสม่ำเสมอและความถูกต้องได้

2) เนื้อหาดนตรีทางด้านทำนอง พบว่า สามารถจดจำและอธิบายทำนองเพลงในลักษณะของ ตัวโน้ตโซลเฟสได้ถูกต้องทั้งเพลงรถไฟไปเชียงใหม่ และเจ้าแม่เหิรมียว บอกชื่อตัวโน้ตในเพลงได้ถูกต้อง สามารถปฏิบัติทั้งการร้องเพลงและการเล่นเครื่องดนตรีได้ถูกต้องได้ในระดับดีตามเพลงที่ผู้วิจัยได้ทำการสอน กล่าวคือสามารถร้องเพลงได้ตรงระดับเสียงที่ถูกต้องพร้อมชื่อโน้ตประกอบกับจังหวะที่มีความสม่ำเสมอ ใน ด้านการเล่นเครื่องดนตรีผู้เรียนสามารถตีลูกกระนาบได้ตรงกับระดับเสียงทำนองเพลงได้ถูกต้องและมีจังหวะที่ สม่ำเสมอตลอดเพลง นอกจากนี้ยังสามารถร้องโน้ตเพลงประกอบในขณะที่เล่นประกอบพร้อม ๆ กันไปได้ อีก ด้วย

3) เนื้อหาดนตรีทางด้านลักษณะเสียง พบว่า ในแต่ละกิจกรรมตั้งแต่คาบเรียนแรกจนถึงคาบ เรียนสุดท้ายผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามในทุก ๆ กิจกรรม ผู้เรียนสามารถสังเกตสื่อสาร ของผู้สอนในแต่ละช่วงของกิจกรรมที่ได้เน้น ลักษณะเสียงต่าง ๆ ทั้งดัง เบา การเน้นหนัก สั้นยาว เป็นต้น โดย สื่อสารออกมาผ่านทั้งการเคลื่อนไหว การร้อง และการเล่นได้ในระดับดี ถูกต้องตามที่ผู้วิจัยระบุไว้ในแต่ละช่วง ของกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตเห็นจากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้แสดงออกมาในทุก ๆ กิจกรรมซึ่งมี ทำให้ เกิดสีสันและความเพลิดเพลินทั้งในกิจกรรมการเคลื่อนไหว การร้องเพลง และการเล่นเครื่องดนตรี

พัฒนาการทางด้านทักษะดนตรีและเนื้อหาดนตรีมีการพัฒนาไปอย่างสอดคล้องกันอย่างเป็นลำดับ ซึ่ง ในแต่ละกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกันในหลาย ๆ ส่วนทั้งทางด้านทักษะดนตรีและเนื้อหาดนตรีในด้านต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ทดลอง สัมผัส และปฏิบัติจริงโดย เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของผู้เรียนซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวและอยู่ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผลการส่งเสริมเจตคติจากการจัดกิจกรรมดนตรี พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่ได้รับการเรียน การสอนดนตรีมีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีต่อและอยากให้เพิ่มวิชาดนตรีในการเรียน การสอน เนื่องจากกิจกรรมดนตรีเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้ผู้เรียนมีความสุขใน เวลาที่ให้ทำกิจกรรมภายในห้องเรียน ผู้เรียนให้ความสนใจร่วมกิจกรรมมากขึ้นอย่างเป็นลำดับจากคาบเรียน แรก ๆ มีปฏิสัมพันธ์การตอบโต้กับผู้สอนมากขึ้นทั้งในช่วงเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ แสดงออกในชั้นเรียนอย่างเป็นลำดับ มีความสนใจในการร่วมชั้นเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใน ห้องเรียนมากขึ้น ในบางคาบเรียนเนื้อหาสาระอาจมากเกินไปจึงทำให้ผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเรียนรู้สามารถ เข้าใจเนื้อหาได้ช้ากว่าคนอื่น ๆ แต่มีผู้เรียนทุก ๆ คนมีความพยายามที่จะเรียนรู้และทำให้ได้ ในช่วงนอกเวลา ของการเรียนผู้เรียนมีการนำบทเพลงหรือเนื้อเพลงที่ได้เรียนไปทบทวนนอกเหนือจากคาบเรียนดนตรีและ

แบ่งปันสอนน้อง ๆ ในมูลนิธิร้องเพลง ซึ่งได้ให้เหตุผลว่า น้อง ๆ ชอบร้องเพลงเวลาสอนน้อง ๆ แล้วรู้สึกดีใจ และภูมิใจที่ได้เป็นผู้สอนร้องเพลง เพราะเวลาน้อง ๆ ร้องเพลงแล้วเนื้อเพลงเพราะทำให้มีความสุข

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องกิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมเจตคติทางดนตรี สำหรับเด็กด้อยโอกาส ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

สภาพในการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมดนตรีควรศึกษาบริบทของแต่ละสถานที่ว่ามีความเหมาะสม ความสนใจ เป้าประสงค์ รวมถึงความสามารถพัฒนาการของผู้เรียนก่อนเลือกกิจกรรมดนตรี โดยกิจกรรมที่คัดเลือกมาควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยน หรือประยุกต์ตามสถานการณ์ผู้เรียนทั้งตัวกิจกรรมและผู้สอน ในด้านทัศนคติของผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีมีความอดทนหากการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ ต้องรู้จักประยุกต์กิจกรรมได้ทันที่ตามบริบทสภาพการเรียนการสอนในขณะนั้น นอกจากนี้ควรให้ผู้สอนประจำชั้นของมูลนิธิได้ร่วมกิจกรรมและเป็นผู้ช่วยสอนเพื่อให้ผู้สอนดนตรีและผู้สอนประจำชั้นของมูลนิธิได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนในกิจกรรมดนตรี กลวิธีการสอนและคำแนะนำ เพื่อให้ผู้สอนจะได้พัฒนากลวิธี มุมมอง ทัศนคติในการสอนที่มีความแตกต่างจากบริบทในการเรียนการสอนทั่วไปที่ผู้เรียนมีความพร้อมอยู่แล้ว

การดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมให้เพื่อเกิดความเหมาะสมและประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านเวลา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เวลาที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาดนตรีในแต่ละกิจกรรมที่มากขึ้นให้ผู้เรียนได้เข้าหาทั้งด้านเนื้อหาและทักษะที่เรียนไปก่อน ด้านเนื้อหาในการเรียนการสอน กิจกรรมอาจถูกตัดออก ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมจากแผนกิจกรรมที่ได้วางไว้ตามลำดับเพื่อให้สอดคล้องกับความเหมาะสมความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างด้านพัฒนาการจากพัฒนาการทั่วไป ความสนใจรวมความสามารถการเรียนรู้ในแต่ละวันจึงควรถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมตามความสามารถของผู้เรียน และในด้านความร่วมมือในการนิเทศจากครูผู้สอนประจำชั้นเรียน เนื่องจากผู้สอนดนตรีขาดประสบการณ์การสอนสำหรับผู้เรียนในกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องคำแนะนำรวมทั้งความร่วมมือในการช่วยสอนดนตรี เนื่องจากแต่ละชั้นเรียนมีบริบทความสามารถรวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การศึกษาในเรื่องเบื้องต้นช่วยให้ข้อมูลในภาพรวมได้แต่ในการเรียนการสอนจริงยังจำเป็นต้องการการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการสอนรวมถึงการจัดการด้านชั้นเรียนอยู่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรกำหนดขอบเขตทางด้านเวลาให้เกิดความเหมาะสม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้กิจกรรมมีความหลากหลายทั้งทางด้านพัฒนาการ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมจึงควรใช้ช่วงเวลาพอสมควรเพื่อให้ทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอนได้สร้างพื้นฐานลำดับกิจกรรมเหมาะสมกับบริบทและเพื่อให้ผู้สอนได้ปรับสภาพลำดับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2) การจัดการเรียนรู้เดิมซึ่งเป็นในลักษณะรายบุคคล เมื่อเข้ากิจกรรมลักษณะกลุ่มผู้เรียนจำเป็นต้องปรับตัวมากขึ้นบางครั้งสนใจเฉพาะในกิจกรรมที่ตนเองทำอยู่ ดังนั้นการควบคุมชั้นเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ แต่ในขณะเดียวกันต้องมีโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมที่มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการปรับตัวเข้าสู่กิจกรรมในลักษณะกลุ่มและใช้เวลาในการเรียนรู้เนื้อหาแต่ละส่วนของกิจกรรมมากขึ้น
- 2) การควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยสามารถทำได้ดีด้วยการทำกิจกรรมลักษณะกลุ่ม ฝึกการฟังและการเล่นเป็นวงมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เขียน วันทนีตระกูล. (2551). หลักการและวิธีการสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2545). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎิ บริพัตร ณ อยู่ธยา, หม่อม. (2522). การสอนดนตรีนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2545). การสอนแบบ "การสอนดนตรีตามแบบของโคโดและออร์ฟ": การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิทยา ไหลทอง. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา ออร์ฟ 1 รหัส 2712300. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์, ภาควิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2555). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอาร์ท์ ออฟ เคอร์รี่ส์.
- มูลนิธิเด็ก. (2558). แผนพัฒนาเด็กเฉพาะบุคคล. (ม.ป.ท.)
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). สถิติการศึกษาแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). เด็กด้อยโอกาสอนาคตพลีพันธ์ของชาติ. สืบค้นจาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/147>

อาชัญญา รัตนอุบล. (2550). *การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

Abeles, H.F., Hoffer, C.R. & Klotman, R.H. (1995). *Foundation of Music Education (2nd ed.)*. New York: Schirmer Books.

Allport, G.W. (1935). *Attitudes*. In C. Murchison (2nd ed.) *Handbook of social psychology*. Worcester, Mass: Clark University Press.

Carroll, J.B. (1974). *Learning Theory for the Classroom teacher* In Jarvis G.A.(ed.), *The Challenge of Communication*. Illinois: National Textbook Company.

Choksy, L., Abramson, R. M., Gillespie, A. E., Woods, D. & York, F. (2001). *Teaching music in the twenty-first century*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.

Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. MA: Addison-Wesley.

Goodkin, D. (2002). *Play, sing, & dance : an introduction to Orff Schulwerk*. Mainz: Schott.

Krech, D., & Crutchfield, R.S. (1948). *Theory and problems of social psychology*. New York: MacGraw-Hill.

Orff, C. (1978). *Carl Orff The schulwerk*. New York: Schott.

Plato. (1968). *The Republic*. (Bloom, A., Trans). New York: Basic Books.

Steiner, E. (1988). *Methodology of Theory Building*. Sydney: Educology Research Associates.

Suzuki, S. (1983). *Nurtured by Love "The Classic Approach to Talent Education"*. Miami: Alfred Music

Warner, B. (1991). *Orff-Schulwerk: applications for the classroom*. New Jersey: Prentice-Hall.

Yamaha. (2004). *Features of Yamaha Music Education System*. Retrieved from http://www.yamaha-mf.or.jp/english/edu_system/about.html